

Du er her: [Hjem](#) / [Oppgavehjelp](#) / [Arealplanlegging](#) / [Miljøhensyn i arealplanlegging](#) / [Forurensning](#) / Forurenset sediment

Forurenset sediment

Kommunen bør bidra til at ny utbygging og tiltak i sjø lokaliseres utenom kjente forekomster av forurensete sedimenter.

Forurensete sedimenter finnes på bunnen av sjø, vann og [vassdrag](#), og har oppstått ved at miljøgifter har festet seg til partikler av leire, sand, grus eller på organiske partikler.

1. Når er temaet relevant i arealplaner?

Kommunen kan styre unna fremtidig utbygging på kjente forekomster av forurensete sedimenter. Hvis forurensete sedimenter først avdekkes ved utbygging, er det forurensningslovens bestemmelser som gjelder. Typiske tiltak som berører forurenset sediment kan være:

- når det graves i havnebasseng og skipsleier for å øke eksisterende seilingsdyp
- når landnære sjøarealer fylles opp for boliger, veianlegg, moloer og kaianlegg
- når overskuddsmasser dumpes på dypere vann

Det er en viktig oppgave for kommunene å planlegge godt for å unngå å spre forurensning. De fleste saker som berører sedimenter, skal behandles av Fylkesmannen.

2. Overordnede føringer

Nasjonale mål

Regjeringen fastsetter de nasjonale miljømålene hvert år gjennom statsbudsjettet. Målene er et ansvar for hele samfunnet og avspeiler hva Norge ønsker å oppnå. Ett av miljømålene er at forurensning ikke skal skade helse og miljø. Omfanget av opprydding i forurensete sedimenter er en indikasjon på om man når dette målet.

Særlige lovhjemler

Det er forbudt å bygge eller dele av grunn der det ikke er tilstrekkelig sikkerhet mot fare eller vesentlig ulempe som følge av natur- eller miljøforhold, jmfør [plan- og bygningsloven § 28-1](#). Dette gjelder også der forurenset sediment innebærer en fare eller vesentlig ulempe for å gjennomføre tiltak. Kommunen bør unngå inngrep i kjente forekomster av forurensete sedimenter. Kommunen kan sette bestemmelser til planområder som krever nærmere undersøkelse før anleggsstart. Det kan også settes krav til å gjennomføre avbøtende tiltak.

Hvis forurensete sedimenter avdekkes under anleggsgjennomføring, så skal videre saksgang håndteres i henhold til forurensningslovens bestemmelser. Dette gjelder for eksempel:

- å flytte forurensete sedimenter fra land til sjø. Dette krever tillatelse fra Fylkesmannen, jmfør [forurensningsloven § 11](#). Terskelen for forurensning er beskrevet i [forurensningsloven § 8](#) tredje ledd.
- å mudre, dumpe eller plassere materiale i sjø og [vassdrag](#) fra en flytende innretning. Dette krever tillatelse fra Fylkesmannen etter [forurensningsforskriften kapittel 22](#).

3. Aktuelle virkemidler og vurderinger om bruken av disse

Det kan medføre ekstra tid og kostnader å håndtere tiltak som berører forurensete sedimenter. Det gjelder for alle parter, både [tiltakshaver](#) og forurensningsmyndighet. Kommunen kan i sin arealplanlegging bidra til å se ulike arealer, framtidige behov og eventuelle restriksjoner i sammenheng, slik at tiltak kan gjennomføres på en mest mulig smidig måte. Dette kan gjelde følgende tiltak:

- Lukkete sjødeponier der forurensete masser er dekt med et lag rene masser, er sårbare for senere bunnberøring. Restriksjoner som ankringsforbud kan innføres ved bruk av sikringssone etter [plan- og bygningsloven § 11-8](#) punkt a med angivelse av annen sikringssone og bestemmelse om ankringsforbud.
- Områder der det enten er påvist eller mistenkes forurenset sediment, kan gis [hensynssone](#) etter [plan- og bygningsloven § 11-8](#) punkt a med angivelse annen faresone, jmfør også kravet om risiko- og sårbarhetsanalyser og bruk av [hensynssoner i § 4-3](#). Siden tiltak for å håndtere forurenset sediment styres etter forurensningsregelverket, er det mindre aktuelt med bestemmelser knyttet til en slik faresone. Det bør heller gis retningslinje som viser til vurdering og behandling etter [forurensningslovens § 8](#) og [§ 11](#) for utfylling fra land, og [forurensningsforskriftens kapittel 22](#) for mudring, dumping og utfylling fra flytende innretninger. Ved tvil om et gitt område er forurenset, kan det også gis en bestemmelse om at avklarende undersøkelser er påkrevet innenfor hensynssonen før eventuelle byggetiltak utføres.
- Områder med forurensete sedimenter er sårbare for skipstrafikk fordi masser kan virvles opp. Farleder mot forurensete områder kan avgrenses eller plasseres i detalj for å begrense spredning av miljøgifter. Farleder er et underformål til sjø og [vassdrag](#) i arealdel etter plan- og bygningsloven § 11-6 nummer 5 og [reguleringsplan](#) etter § 12-5 nummer 6. Kommunen må samordne sitt arbeid med å avgrense farleder i samarbeid med havnemyndigheten i henhold til havne- og farvannsloven.
- Forurensete sedimenter kan i større skala begrense mulighetene for fiske, oppdrett og turisme i et fjordområde og gjøre det mindre aktuelt å sette av arealer til slike formål i kommuneplanen.

4. Forurenset sediment i planprogram

Forurenset sediment er et risiko- og sårbarhetstema (ROS) i plan, jmfør kravet i [plan- og bygningsloven § 4-3](#). I planer med krav om [konsekvensutredning](#) inngår ROS-temaene sammen med øvrige tema i [planprogrammet](#).

Eksempel på krav til utredning i planprogram

I planprogram til en overordnet kommuneplan kan dette for eksempel formuleres slik:

- Forurenset sediment skal kartfestes og beskrives, basert på kjent kunnskap i databasen for grunnforurensning og andre offentlige kilder, og supplert med lokal kunnskap. Ved behov tas nye prøver og analyser, for å avklare forurensningsnivå og -omfang. Konsekvenser for nye utbyggingsformål skal vurderes og beskrives.

I planprogram til en kommunedelplan eller [reguleringsplan](#) kan dette for eksempel formuleres slik:

- Forurenset sediment skal kartfestes og beskrives. Ved plassering av tiltak i områder med stor sannsynlighet for forurenset sediment, skal behovet for og mulig plassering av områder for deponering på land av forurensete sedimenter vurderes.

5. Innsigelse og innslagspunkt

Miljøforvaltningens innsigelsespraksis er beskrevet i et rundskriv fra Klima- og miljødepartementet. Det omtaler hvilke hensyn som er av nasjonal eller vesentlig regional interesse på miljøområdet, og som kan gi grunnlag for [innsigelse](#). Innslagspunktene som gjelder for [forurenset grunn](#), gjelder også for forurensete sedimenter. Se punkt 3.3 i rundskrivet.

6. Kunnskapsgrunnlag og veiledning

Miljødirektoratets [temaside om forurenset sjøbunn](#). Her finner du lenker til veiledere og informasjon om fylkesvise tiltaksplaner for forurensete sedimenter.

[Miljøstatus temaside om forurenset sjøbunn](#). Her er en bredere omtale av problematikken knyttet til forurensete sedimenter.

Miljødirektoratets [veileder om håndtering av sedimenter](#), M-350/2015. Her beskrives saksgang og regelverk, undersøkelser og overvåking, aktuelle tiltaksmetoder og disponering av masser. Det legges mest vekt på behandling etter forurensningsloven.

[Grunnforurensning](#) - Miljødirektoratets database for grunnforurensning gir kart over eiendommer med [forurenset grunn](#), inklusive forurenset sediment i ferskvann og sjø. Databasen blir fortløpende oppdatert med nye opplysninger om lokaliteter etter hvert som de oppdages og meldes inn til forurensningsmyndigheten.

[Vann-nett](#) inneholder også opplysninger om forurensning for den enkelte vannforekomst.

Sist revidert: 28.12.2017
av: Miljødirektoratet

2

Verktøy

[Ordforklaringer](#)

[Kart og databaser](#)

[Lenker](#)

Innhold

[1. Når er temaet relevant i arealplaner?](#)

[2. Overordnede føringer](#)

[3. Aktuelle virkemidler og vurderinger om bruken av disse](#)

[4. Forurenset sediment i planprogram](#)

[5. Innsigelse og innslagspunkt](#)

[6. Kunnskapsgrunnlag og veiledning](#)

Miljødirektoratet eier nettstedet, og drifter det i samarbeid med Riksantikvaren og Statens strålevern.

I tillegg bidrar: Klima- og miljødepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Direktoratet for byggkvalitet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Landbruksdirektoratet, Mattilsynet, Veterinærinstituttet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statens vegvesen, Vegdirektoratet, Norsk folkehelseinstitutt, Norsk Vann og Enova.